

УДК 34.07: 347.195.3

К. Смирнова,

аспірант кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності
Донецького юридичного інституту МВС України

ОСОБЛИВОСТІ РЕЄСТРАЦІЙНОЇ ДІЇ ЩОДО ПІДТВЕРДЖЕННЯ ВІДОМОСТЕЙ ПРО ЮРИДИЧНУ ОСОБУ

Сучасна законотворча діяльність в Україні спрямована на спрощення та удосконалення процедур державної реєстрації суб'єктів господарювання та інших юридичних дій, що здійснюються в межах державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців. Проте залишається низка бюрократичних норм, доцільність використання яких є дуже актуальним питанням. Так, наприклад, деякі реєстраційні дії в сфері державної реєстрації суб'єктів господарювання з часом дещо втратили своє юридичне значення, проте досі залишаються закріпленими на законодавчому рівні. Це призводить до певних незручностей та негативних наслідків. Зокрема, необхідно звернути увагу на таку реєстраційну дію як підтвердження відомостей про юридичну особу. Її було впроваджено в законодавство з метою контролю платників податків. На сьогодні її значення втрачає сенс, оскільки методи податкового контролю змінюються, а її використання не є доцільним.

Метою цієї статті є визначення сутності підтвердження відомостей, їх місця та значення в системі реєстраційних дій, взаємозв'язок з іншими реєстраційними діями та вплив на юридичне положення суб'єкта господарювання.

Перш за все, треба визначити поняття даної реєстраційної дії в системі державної реєстрації суб'єктів господарювання. Відповідно до ЗУ «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців», а саме ч. 11 ст. 19, юридична особа зобов'язана подавати (надсилати) щороку протягом місяця, починаючи з наступного року, який настає за датою державної реєстрації, для підтвердження відомостей про юридичну особу реєстраційну картку про підтвердження відомостей про юридичну особу [1].

Сутність зазначеної дії полягає у тому, що, подаючи реєстраційну картку про підтвердження відомостей, юридична особа підтверджує правильність та правдивість відомостей, які містяться в Єдиному дер-

жавному реєстрі юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців, тим самим вказуючи на своє існування.

Для підтвердження відомостей про юридичну особу державному реєстратору подається реєстраційна картка про підтвердження відомостей про юридичну особу (додаток 1). В картці зазначається ідентифікаційний код підприємства та його

РЕЄСТРАЦІЙНА КАРТКА
про підтвердження відомостей про юридичну особу,
які містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців

діє на підставі установчих документів, затверджених членствами (учасниками)
 діє на підставі рішення суду, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України

І Відомості про юридичну особу, які містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців

Ідентифікаційний код юридичної особи

Повне найменування юридичної особи

Організаційно-правова форма юридичної особи

Місця юридичної особи*

Скорочене найменування юридичної особи*

Підомості підтверджено відповідно до частини однієї з статей 19 Закону України "Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців"

Прийнято рішення засновниками (учасниками) юридичної особи продовжити свою діяльність на підставі розроблених ними установчих документів

Прийнято рішення засновниками (учасниками) юридичної особи продовжити свою діяльність на підставі судового рішення

*Місця міста і адреси - казенні-станції, залізничні і автомобільні, розташовані документи або в Україні (суб'єкти України), юридичні особи, які діють на підставі міжнародних угод

Картку заповнює _____ (підпис, печатка) _____ (підпис) _____ (дата)

Додаток 1. Реєстраційна картка про підтвердження відомостей про юридичну особу (форма 6)

повне найменування. Жодних інших відомостей про юридичну особу не зазначається. Згідно з положеннями ЗУ «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців», державному реєстратору забороняється вимагати додаткові документи, якщо це не передбачено законодавством. Тобто подаються відомості тільки для ідентифікації підприємства, для того, щоб внести запис до реєстру. Відсутність перевірки (підтвердження) відомостей також визначається, виходячи з функцій державного реєстратора. Відповідно до п. 2 ст. 4 вищевказаного закону порядком проведення державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців включає:

– перевірку комплектності документів, які подаються державному реєстратору, та повноти відомостей, що вказані в реєстраційній картці;

– перевірку документів, які подаються державному реєстратору, на відсутність підстав для відмови у проведенні державної реєстрації;

– внесення відомостей про юридичну особу або фізичну особу-підприємця до Єдиного державного реєстру [1].

Державний реєстратор не перевіряє правильність та достовірність відомостей, зазначених в реєстраційній картці, що мають підтверджуватися.

Звідси виходить, що під час здійснення підтвердження відомостей про юридичну особу жодних дій щодо фактичного підтвердження відомостей, що містяться в Єдиному державному реєстрі, ні з боку заявника, ні з боку державного реєстратора не вчиняється. Таким чином, сутність «підтвердження відомостей» дещо втрачає сенс, бо фактичної перевірки даних та відповідної інформації, що містяться в Єдиному державному реєстрі, не відбувається.

Таким чином, реєстраційна дія щодо підтвердження відомостей про юридичну особу не має практичного значення, оскільки являє собою більше прояв «існування» юридичної особи та ведення нею діяльності, ніж безпосередньо підтвердження відомостей щодо даної особи.

Слід вказати, що, окрім визначення поняття «підтвердження відомостей», необхідно з'ясувати вплив цієї реєстраційної на інші реєстраційні дії та відомості, які містяться в Єдиному державному реєстрі. Відповідно до ЗУ «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців», а саме ч. 1 ст. 18, де вказано, що відомості, які підлягають внесенню до Єдиного державного реєстру, були внесені до нього, то такі відомості вважаються достовірними і можуть бути використані в спорі з третьою особою, доки до них не внесено відповідних змін [1].

З огляду на викладене вище та відповідно до Цивільного кодексу України, а саме ч. 4 ст. 89, де вказано, що до Єдиного державного реєстру вносяться відомості про організаційно-правову форму юридичної особи, її найменування, місцезнаходження, органи управління, філії та представництва, мету установи, а також інші відомості, встановлені законом [3]. Таким чином, фактично всі публічні дані про юридичну особу вносяться до Єдиного державного реєстру.

Також слід відзначити і наступне положення ст. 89 Цивільного кодексу України, де зазначається, що зміни до установчих

документів юридичної особи, які стосуються відомостей, включених до Єдиного державного реєстру, набирають чинності для третіх осіб з дня їх державної реєстрації [3].

Проаналізувавши положення вказаних вище статей, робимо висновок, що відомості, внесені до Єдиного державного реєстру, вважаються достовірними до моменту внесення до них відповідних змін. А внесення будь-яких змін до відомостей про юридичну особу, що містяться в Єдиному державному реєстрі, є реєстраційною дією, фактично є підтвердженням того, що юридична особа продовжує свою діяльність.

Наявність в Єдиному державному реєстрі запису щодо юридичної особи «відомості не підтверджені» є перешкодою під час виконання інших реєстраційних дій та отримання відомостей з реєстру.

З огляду на вказане вище, підтвердження відомостей про юридичну особу є механізмом податкового контролю за платниками податку на додану вартість, що передбачено відповідними нормами податкового кодексу. Відповідно до Податкового кодексу України, а саме ч. 184.1 ст. 184, однією з підстав анулювання свідоцтва платника податку на додану вартість наявність в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців запису про відсутність юридичної особи або фізичної особи за її місцезнаходженням (місцем проживання) або запис про відсутність підтвердження відомостей про юридичну особу [4].

У разі, якщо за результатами заходів щодо встановлення фактичного місцезнаходження юридичної особи підрозділами податкової міліції буде підтверджено відсутність такої особи за місцезнаходженням або встановлено, що фактичне місцезнаходження юридичної особи не відповідає зареєстрованому місцезнаходженню, керівник (заступник керівника) органу державної податкової служби приймає рішення про направлення до відповідного державного реєстратора повідомлення про відсутність юридичної особи за місцезнаходженням за формою № 18-ОПП для вжиття заходів, передбачених частиною дванадцятю статті 19 ЗУ «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців» [5]. Після отримання довідки за формою № 18-ОПП реєстратор направляє юридичній особі повідомлення щодо необхідності подання державному реєстратору підтвердження відомостей про юридичну особу. Якщо державному реєстратору повернуто рекомендованого листа, державний реєстратор повинен внести до Єдиного державного реєстру запис про відсутність

юридичної особи за її місцезнаходженням. Внесення цього запису здійснюється незалежно від того, чи відбувались з моменту відправлення рекомендованого листа з повідомленням будь-які зміни до відомостей про юридичну особу, та незалежно від дати останнього підтвердження відомостей.

Слід зазначити, що наявність запису про відсутність юридичної особи за місцезнаходженням для органів податкової служби є підставою для анулювання свідоцтва платника податку на додану вартість, відмови в прийнятті відповідної податкової звітності, примусової ліквідації. На даний момент, в умовах розвитку та удосконалення законодавства, є багато інших механізмів податкового контролю, які б змогли повністю замінити вищезазначену процедуру.

Отже, підтвердження відомостей про юридичну особу в Єдиному державному реєстрі дає змогу контролювати платників податків. Проте, слід відмітити, що органи податкової служби таким чином контролюють місцезнаходження юридичної особи, підтвердження та справжність інших відомостей не має значення. Отже, практичне існування приведеної реєстраційної дії «підтвердження відомостей про юридичну особу» має сенс тільки для підтвердження місцезнаходження юридичної особи.

На практиці постає питання: чи можна враховувати за підтвердження відомостей будь-яку іншу реєстраційну дію, що вчиняється юридичними особами?

Аналізуючи положення ЗУ «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців» від 10.03.2010 року, де в ч. 7 ст. 19 вказується наступне: не пізніше тринадцяти місяців з дня подачі (надіслання рекомендованим листом) останньої реєстраційної картки, що містить відомості про юридичну особу, юридична особа зобов'язана подати (надіслати рекомендованим листом) державному реєстратору реєстраційну картку встановленого зразка про підтвердження відомостей про юридичну особу [2].

Виходячи з норм вказаної статті, необхідність підтвердження відомостей про юридичну особу виникає через рік після останньої реєстраційної дії. А у разі внесення змін до відомостей протягом року від дня останньої реєстраційної дії, підтвердження відомостей вчиняється автоматично. Таким чином, процедура значно спрощується. З огляду на практику внесення змін до відомостей, враховуючи їх частоту, вважаємо, що практичне застосування норми ЗУ «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців» в редакції від 10.03.2010 року є більш доцільним.

Також слід зауважити, що підтвердження відомостей стосується тільки юридичних осіб, фізичні особи-підприємці не зобов'язані вчиняти зазначену реєстраційну дію. Це пояснюється, перш за все, менш жорстким контролем з боку держави за суб'єктами малого бізнесу. Проте, якщо провести аналогію між юридичним статусом фізичних осіб-підприємців та юридичних осіб, можна дійти висновку, що сутність та значення відомостей про них в Єдиному державному реєстрі мають ідентичний характер. Тому наявність цієї реєстраційної дії тільки для юридичних осіб не є логічною.

Як вже зазначалося вище, наявність в Єдиному державному реєстрі запису про відсутність юридичної особи за адресою місцезнаходження є підставою для анулювання свідоцтва платника податку на додану вартість. Це стосується також і фізичних осіб-підприємців, як це визначено у п. 184.1 ст. 184 Податкового кодексу України. Проте механізму внесення запису про відсутність фізичної особи-підприємця за місцезнаходженням (місцем проживання) законодавство не передбачає, таким чином, виникає колізія норм.

Проблемне питання відносно доцільності підтвердження відомостей неодноразово поставало в законотворчій діяльності. Так, у 2011 році Державним комітетом з питань регуляторної політики та підприємництва було винесено проект закону із пропозицією скасувати таке підтвердження. Але проект закону так і не було розглянуто [6]. Водночас, вивчаючи практику зарубіжних країн в сфері державної реєстрації суб'єктів господарювання, на прикладі Російської Федерації та Білорусії бачимо, що в законодавстві цих держав подібні норми відсутні.

Отже, аналізуючи норми чинного законодавства та порівнюючи їх з нормами зарубіжних країн, вважаємо за необхідне внести певні зміни до законодавства України щодо реєстраційної дії про підтвердження відомостей про юридичну особу.

По-перше, вважаємо необхідним у разі внесення змін до відомостей про юридичну особу, що містяться в Єдиному державному реєстрі, автоматично враховувати їх за підтвердження відомостей про юридичну особу. Безпосередньо реєстраційну дію про підтвердження відомостей про юридичну особу залишити у якості механізму податкового контролю, тобто встановити необхідність подання реєстраційної картки про підтвердження відомостей тільки у разі надходження від органів податкової служби до державного реєстратора повідомлення про відсутність юридичної особи за місцезнаходженням за формою № 18-ОПП.

По-друге, враховуючи значущість підтвердження відомостей для здійснення податкового контролю, вважаємо за доцільне запропонувати внести зміни до чинного законодавства норми щодо регулювання механізму внесення запису до Єдиного державного реєстру про підтвердження відомостей про фізичну особу-підприємця, тим самим узгодивши колізію норм Податкового кодексу України та Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців».

З огляду на вище вказане вважаємо за доцільне визначити поняття «підтвердження відомостей про юридичну особу» як «підтвердження відомостей про місцезнаходження юридичної особи або фізичної особи-підприємця». Водночас вважаємо за необхідне внести корективи до реєстраційної картки, яка подається державному реєстратору для підтвердження відомостей, додавши до вже наявних пунктів додатковий пункт, де буде вказана юридична адреса особи для підтвердження відомостей про неї в Єдиному державному реєстрі.

Ключові слова: підтвердження відомостей, юридична особа, фізична особа-підприємець, реєстраційні дії, Єдиний державний реєстр.

Стаття визначає доцільність щорічного підтвердження відомостей про юридичну особу, що містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців.

Статья определяет целесообразность ежегодного подтверждения сведений о юридическом лице, которые содержатся в Едином государственном реестре юридических лиц и физических лиц-предпринимателей.

This article is determines practicability of annual confirmation of information about the legal entities, which are contained in The Unified State Register of legal entities and individual entrepreneurs.

Література

1. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців : Закон України від 15 травня 2003 № 755-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 31–32. – Ст. 263.

2. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців : Закон України від 15 травня 2003 № 755-IV (в редакції від 10.03 2010 року) // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 31–32. – Ст. 263.

3. Цивільний кодекс України. Від 16 січня 2003 р. № 435-IV. З подальшими змінами // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2003. – № 40–44. – Ст. 356.

4. Податковий кодекс України. Від 02.12.2010 р. № 2755-VI. З подальшими змінами // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2011. – № 13–14, № 15–16, № 17. – Ст. 112.

5. Про затвердження Порядку обліку платників податків і зборів : Наказ Міністерства фінансів України від 09.12.2011 р. № 1588 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : // <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1562-11>.

6. Ляпіна : Щорічне підтвердження реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців це атавізм. Інтерв'ю [Електронний ресурс]. – Режим доступу : // <http://osp-ua.info/interview/2508-ljapina-schorichne-pidtvordzhennja-reyestratsiyi-uridichnikh-osib-ta-fizichnikh-osib-pidpriyemstv-t.html>.

